

Bahar / Spring 2019

Cilt / Volume 9

Sayı / Issue 1

ISSN 2146-331X

Psikiyatride Güncel yılda dört kez (Mart, Haziran, Eylül ve Aralık) yayımlanan yaygın süreli bilimsel yayındır.
Four issues published annually: March, June, September, December

TPD adına Sahibi ve Sorumlu Müdürü / Published by Psychiatric Association of Turkey

Ömer Böke

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü- Genel Yayın Yönetmeni / Publishing Manager - Editor - in - Chief

Mustafa Sercan

Yayın Yönetmenleri / Editors

Simavi Vahip, Ömer Aydemir, Timuçin Oral

Yardımcı Yayın Yönetmenleri / Associate Editors

Artuner Devenci, Kürşat Altınbaş, Aylin Ertekin Yazıcı, Medine Yazıcı Güleç, Pınar Çetinay Aydın, Sedat Batmaz,
Özlem Kuman Tunçel, Damla İşman Haznedaroğlu

Danışma Kurulu / Advisory Board

Aseha Akdemir, *İstanbul*

Fisun Akdeniz, *İzmir*

Erhan Akıncı, *Çanakkale*

Tunç Alkın, *İzmir*

Vesile Altınayaz, *Aydın*

Cem Atbaşoğlu, *Ankara*

Ayşe Devrim Başterzi, *İstanbul*

Can Cimilli, *İzmir*

Ayşen Esen Danacı, *Manisa*

Murat Demet, *Manisa*

Halise Devrimci Özgüven, *Ankara*

Burcu Rahşan Erim, *Balıkesir*

Turan Ertan, *İstanbul*

Cüneyt Evren, *İstanbul*

Peykan Gökcalp, *İstanbul*

Leyla Gülseren, *İzmir*

Şeref Gülseren, *İzmir*

Cem İncesu, *İstanbul*

İsmet Kırpınar, *İstanbul*

Işın Baral Kulaksızoğlu, *İstanbul*

Fatih Öncü, *İstanbul*

Özen Önen Sertöz, *İzmir*

Hüseyin Soysal, *İstanbul*

Bengi Semerci, *İstanbul*

Cengiz Tuğlu, *Edirne*

Zeliha Tunca, *İzmir*

Raşit Tükel, *İstanbul*

Yankı Yazgan, *İstanbul*

Olca Yazıcı, *İstanbul*

Mustafa Yıldız, *Kocaeli*

Şahika Yüksel, *İstanbul*

"Danışma Kurulu Psikiyatride Güncel'in önceki sayılarında Konuk Yayın Yönetmeni olarak görev üstlenmiş meslektaşlarımızdan oluşur ve yılda bir kez yenilenir."

Yazışma adresi / Corresponding address

Türkiye Psikiyatri Derneği

Tunus Cad. 59/5

Kavaklıdere, Ankara

Tel. 0312 468 74 97

www.psikiyatri.org.tr

e-posta:

ymsercan@gmail.com

Grafik Tasarım ve Yayın Hizmetleri / Publishing Services

BAYT Bilimsel Araştırmalar Basın Yayın ve Tanıtım Ltd. Şti.

Ziya Gökcalp Cd. 30/31, 06420 Kızılay, Ankara

Tel : 0 312 431 3062

Faks : 0 312 431 3602

e-posta : info@bayt.com.tr

Baskı / Printing

Miki Matbaacılık Ltd. Şti.

Matbaacılar Sanayi Sitesi 1516/1 Sk. No: 27

Yenimahalle, Ankara

Tel : 0 312 395 2128

Faks : 0 312 395 2349

Baskı Tarihi: Nisan 2019

yazarlara bilgi

Yazıların İçerdiği Alt Bölümler ve Özellikleri

- **Başlık**
- **Yazar(lar)**
- **Yazar(lar)ın kısa özgeçmişi** (Her yazar için 50 kelime)
- **İletişim:** Yazar(lar)ın tercih ettiği iletişim adresi/e-posta adresi
- **Anahtar sözcükler:** Index Medicus'a göre belirlenmiş en az 3 en çok 6 anahtar sözcük
- **Türkçe Özet** (200-250 kelime)
- **İngilizce Özet** (250-300 kelime)
- **Yazı:** Her yazı en az 8, en çok 12 sayfadan oluşur. Yazıların belirtilen sayfa sayıları **kaynaklar, tablolar ve şekiller hariç** tutularak ve **tek aralıkla** yazılmış biçime göre verilmiştir. Yazıların 12 font büyüklüğünde ve **Times New Roman** fontunda kaleme alınması gerekmektedir.
- **Olgu sunumu:** Her yazının sonunda konu ile ilgili bir olgu sunumuna yer verilmesi beklenmektedir. İşlenen konuyu iyi bir şekilde örnekleleyen bir olgu, tek aralıklı ve A4 boyutunda bir sayfaya sığacak şekilde yazılmalıdır. Gerçek hasta örneklerinde hasta kimliğinin anlaşılmasını sağlayacak önlemler özenle alınmalıdır.
- **Tablolar, şekiller ve resimler:** Yazılarda okunması, anlaşılmasını ve sonuçta eğitimi kolaylaştıracak tablo ve şekillerin her biri en sonda ayrı sayfalarda verilmeli ve metin içinde girecekleri yerler belirtilmelidir.
- **Alıntı pencerelerine metinden cümle önerileri:** Her yazının içinde 5-8 alıntı penceresi oluşturulacak ve bu pencerelerde yazının içinden bazı cümleler/çok kısa paragraflar okuyucununun konuya ilgisini çekmek üzere bu pencerelerde ayrıca verilecektir. Bu nedenle yazarların bu doğrultuda yapacakları öneriler konuk yayın yönetmenleri ile yayın yönetmenlerine yardımcı olacaktır. Bu alıntı pencerelerine alınacak cümle ya da cümlelere ilişkin önerilerin yazarlar tarafından ayrı bir sayfada sunulması beklenmektedir.
- **Kaynaklar:** Kaynak gösterimi ve Kaynak Künyesi Yazım Kuralları örnekleri için aşağıdaki "Kaynak Yazım Kuralları" bölümüne bakınız.

Kaynak Yazım Kuralları

Metin içinde kaynak gösterimi

- Kaynak gösteriminde Vancouver Stili kullanılacaktır.
- Kaynaklar metin içerisinde çıkış sırasına göre numaralandırılacaktır.
- Metin içinde numaralar üstsimge niteliğinde yazılacaktır. Örnek:¹.

Kaynaklar listesinde kaynak künyesi yazım kuralları

- Kullanılan kaynakların listesi yazının bitiminde "Kaynaklar" başlığı altında verilir.
- Kaynak künyesi yazımında Vancouver Stili kullanılır.
- Kaynaklar metin içinde çıkış sırası dikkate alınarak

numaralanır. Kaynaklar Listesinde numaralar yuvarlak parantez içinde verilir. Örnek: (1)
• Kaynak listesinde, yazının 9 ve daha az yazar adının tümü yazılır, daha çok yazar varlığında, 9 yazarın adı yazılır sonra ve ark. yazılıp geri kalanı yazılmaz.
• En sık kullanılan kaynak türleri olan "dergide yayımlanmış makale, kitap, editörlü kitap bölümü, yayımlanmamış tez, toplantıda sunulan bildiri ya da poster, dergide makale (elektronik), kitap (elektronik)" gibi kaynakların verilme biçimine ilişkin kurallar ve örnekler aşağıda verilmiştir. Bu örnekler dışında yer alan kaynak türlerine ilişkin yazım kuralları için Vancouver Yazım Stilinin daha ayrıntılı yer aldığı kaynaklara başvurulabilir.

Dergide makale (basılmış)

- Yazar(lar).
- Dergide basılmış makalenin adı.
- Derginin adı (*italik*)
- Yayın yılı;
- Cilt numarası (Sayı):
- Makalenin sayfa numaraları.

Örnek: Oral ET, Vahip S. Bipolar depression: an overview. *IDrugs* 2004; 7(9): 846-50.

Kitap

- Yazar(lar).
- Kitap adı (*italik yazılmalıdır*).
- Seri başlığı ve numarası (eğer bir serinin parçası ise)
- Kaçınıcı baskı olduğu (eğer ilk baskı değilse).
- Yayımlandığı/basıldığı yer (eğer birden fazla yer varsa ilk belirtilen yer adını kullanın)
- Yayıncı;
- Yayın yılı.

Örnek: Goodwin FK, Jamison KR. *Manic-Depressive Illness: Bipolar Disorders and Recurrent Depression*. İkinci Baskı. New York: Oxford University Press; 2007.

Editörlü kitapta bölüm

- Bölüm yazar(lar)ı.
- Bölüm başlığı.
- Editör (isimden sonra daima (ed.) yazınız)
- Kitap adı (*italik*).
- Seri adı/başlığı ve sayısı (eğer bir serinin parçası ise)
- Kaçınıcı baskı olduğu.
- Yayın yeri:
- Yayıncı;
- Yayın yılı.
- Sayfa numaraları.

Örnek: Jefferson JW, Greist JH. Lithium. Sadock BJ, Sadock VA (eds). *Kaplan & Sadock's Comprehensive Textbook of Psychiatry*. 7. Baskı. Philadelphia, PA: Lippincott Williams & Wilkins; 2000. 2377-90.

Yayımlanmamış tez

- Yazar.
- Tez adı (*italik yazılmalıdır*)
- (Uzmanlık Tezi) ibaresi.
- Kişinin uzmanlık eğitimi aldığı kurum adı.
- Tez kabul yılı.

Örnek: Sercan M. *Depresif Bozukluklarda Bedensel Belirtilerin Önemi*. (Yayımlanmamış uzmanlık tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı; 1987.

Toplantıda sunulan bildiri ya da poster

- Yazar(lar).

- Bildiri adı.
- Kongre adı (*italik yazılmalıdır*)
- Kongre tarihi,
- Kongrenin yapıldığı yer.

Örnek: Sercan M, Ger C, Oncu F, Bilici R, Ural C. Immigration and Violence by Mentally Disordered Offenders. *World Psychiatric Association International Congress*, July 12 -16 2006, İstanbul.

Çevrimiçi kaynak gösterimi

Dergide Makale (Elektronik): Çevrimiçi makale, basılı olan ile aynı ise basılı olan kaynak gösterilmelidir. Farklılık varsa çevrimiçi olan kullanılır. Eğer dergi makalesinin bir DOI (digital object identifier) numarası varsa URL adresi yerine onu kullanınız. DOI makalenin çevrimiçi her zaman bulunmasını sağlayan ve yayıncı tarafından sağlanan geçici bir ayırt edici kimlik bilgisidir.

- Yazar(lar).
- Dergide basılmış makalenin adı.
- Derginin adı (*italik*)
- [Çevrimiçi]
- Yayın yılı:
- Cilt numarası:
- (Sayı)
- Makalenin sayfa numaraları.
- Ulaşılabileceği adres: URL ya da DOI
- [Erişim tarihi]

Örnekler:

(1) Arrami M, Garner H. A tale of two citation. *Nature* (Online)2008;451(7177):397-399. Ulaşılabileceği adres: <http://www.nature.com/nature/journal/v451/n7177/full/451397a.html> [Erişim tarihi 20 Ocak 2008].

(2) Wang F, Maidment G, Missenden J, Tozer R. The novel use of phase change materials in refrigeration plant. Part1: Experimental investigations. *Applied Thermal Engineering*. [Çevrimiçi] 2007;27(17-18): 2893-2901. Ulaşılabileceği adres: doi:10.1016/j.applthermaleng.2005.06.011. [Erişim tarihi 14 Temmuz 2008].

Kitap (elektronik)

- Yazar(lar)/Editör (editör ise isimden sonra (ed.) yazınız)
- Başlık (*italik olmalıdır*)
- Seri adı/başlığı ve sayısı (eğer bir serinin parçası ise)
- Kaçınıcı baskı olduğu (eğer birinci baskı değilse) [e-kitap]
- Yayımlandığı/basıldığı yer (eğer birden fazla yer varsa ilk belirtilen yer adını kullanın)
- Yayıncı
- Yayın yılı
- Ulaşılabileceği adres: URL
- [erişim tarihi]

Örnek: Simons NE, Menzies B, Matthews M. A Short Course in Soil and Rock Slope Engineering. A Short Course in Soil and Rock Slope Engineering. [Çevrimiçi] London: Thomas Telford Publishing; 2001. Edinilebileceği adres: [Erişim 18 temmuz 2008].

önsöz

BAHAR 2019

Tarkovski 'Mühürlenmiş Zaman' kitabında kendince sinemanın doğuşunu şu şekilde anlatır: '... Gösterildiği anda her şeyi başlatan Tren Geliyor filmi. Lumière kardeşler bu filmi, kamera, film ve projeksiyon cihazı bulunmuş olduğu için, salt bu sebeple çektiler. Hepsi topu yarım dakika süren bu seyirlikte, güneş altındaki bir tren istasyonu, peronda gidip gelen hanımlar, beyler ve kadrajın derinliğinden çıkarak kameranın üzerine yönelen ve ona hızla yaklaşan bir tren görülmektedir. Tren kameraya yaklaştıkça salondaki seyirciler korkmaya, giderek koltuklarından fırlayıp kaçışmaya başlarlar. Sinemanın doğduğu andır bu...'. Bakışlarımızı sinemadan, bu sayının konusunu oluşturan nörobilime çevirdiğimizde, nörobilim çalışmalarına dair bu kadar net tanımlanan bir başlangıç noktası bulmak zor. İki bin yılı aşkın süredir, Sokrates ve Platon'dan bu yana insan, zihinsel süreçleri anlamaya çalışıyor. 21. yüzyılda teknolojinin artan olanaklarını da arkasına alarak hız kazanan bu çaba, salt zihnin işleyişini merak etmek ve keşfetmekten öte, bu işleyişin bir şekilde bozulduğu hastalıklara çözüm üretmeyi de hedefliyor. Bilimin neredeyse popüler kültürün bir parçası haline geldiği günümüzde, bir bilim insanı olarak psikiyatrinin nörobilim kavramlarından ve çalışmalarından uzak olması düşünülemez. Serüveninin başından beri ruh/beyin ikilemine muhatap kalmış bir bilim dalı olan psikiyatrinin nörobilimle iç içeliğinin vurgulanması, moda deyişle zamanın ruhunu takip edebilmemiz ve gelişmemizin anahtarı gibi gözükmekte.

2000 yılında Fizyoloji alanında Tıp Nobel Ödülünü kazanan Eric R. Kandel, nörobilimin temellerini beş ilkeye dayandırır. İlk ilke, zihin ve beyin ayrıştırılamaz. İkinci ilke, beyindeki her zihinsel işlev beynin farklı bölgelerindeki uzmanlaşmış sinir devreleri tarafından gerçekleştirilir. Üçüncü ilke, tüm sinir devreleri sinir hücrelerinden oluşur. Dördüncü ilke, sinir hücrelerinin kendi içlerinde ve birbirleri ile iletişiminde kullanılan özgün moleküller vardır. Ve son ilke, bu moleküller evrim süreci boyunca korunmuş, değişmeden kalmıştır. Bu en temel ilkeleri göz önünde bulundurarak, Psikiyatride Güncel'in bu sayısında kimi zaman okurken insanın gözünü korkutan bilgi karmaşasını olabildiğince sadeleştirerek kliniğe bir çeviri yapmak istedik. Bellek bozukluğu ile karşımıza gelen bir yetişkinin görüntüleme bulgusunda gördüğümüz hipokampal hacim değişikliğinin, yıllar yıllar öncesinde ebeveyni ile yaşadığı olumsuz ilişkilere dair gelişimsel bir süreç olduğunu bilmek, bir başka yetişkin hastanın bebeğine nasıl bakım vermesi gerektiğiyle ilgili önerilerimizi etkileyecektir. Tıpkı bir hastalık bulgusuna yönelik verdiğimiz bir ilacın beynin hangi bölgesine nasıl etki ettiğini bilmenin, tedavi seçimimizi etkileyeceği gibi.

Sayımıza öncelikle anahtar kavramlara kısa bir giriş yapabilmek adına Aygün Ertuğrul'un Temel Nörobiyolojik Kavramlar yazısı ile başladık. Zihnin biyolojisi ve psikiyatrinin en kesiştiği alanlardan olan Nörobilişsel Bozukluklar, E. Tuğba Özel Kızıl tarafından anlatıldı. Zihnin yarılması anlamına gelen şizofreni hastalığı temelinde nörobilimin bizlere söylediklerini Kazım Yazıcı ve Elçin Özçelik Eroğlu özetlediler. Bipolar bozuklukların tedavisinde belki de en zorlayıcı özelliklerden olan kayma fenomenine yaklaşımı Ayşegül Özerdem kaleme aldı. Depresyon, anksiyete bozuklukları, obsesif kompulsif bozukluk, travma ile ilişkili bozukluklar ve bağımlılık, nörobilimden kliniğe çeviri anlamında ele alınan diğer başlıklar. D. Berna Uluğ'un yazısında belirttiği gibi, psikiyatrik bir hastalığın 'beyin hastalığı' olarak değerlendirilmesinin sağlık politikalarını bile etkileme gücü, kliniğe çeviri anlamında ayrı bir önem taşıyor. Katkıda bulunan tüm yazarlara özverili çalışmaları için teşekkürü borç biliyoruz.

Elinizde bulunan sayının Lumière kardeşlere sunulan kamera ve film işlevi görmesi, yeni sorulara ve yeni kavrayışlara ışık tutması temennisiyle...

Serap Erdoğan Taycan
Konuk Yayın Yönetmeni

İçindekiler

BAHAR 2019

Bu Sayının Konusu:

Klinisyen İçin Nörobiyolojiden Kliniğe Çeviri

■ Önsöz	III
■ Temel nörobiyolojik kavramlar <i>Aygün Ertuğrul</i>	7
■ Nörobilişsel bozukluklar <i>Erguvan Tuğba Özel Kızıl</i>	19
■ Şizofreninin nörobiyolojisi <i>Elçin Özçelik Eroğlu, M. Kâzım Yazıcı</i>	27
■ Bipolar bozukluklar: Döngülenmenin nörobiyolojisi <i>Ayşegül Özerdem</i>	39
■ Depresyon: Çökkünlüğün nörobiyolojisi <i>Neşe Direk</i>	47
■ Anksiyete bozuklukları: Neler oluyor, neler görüyoruz? <i>Aslıhan Dönmez</i>	57
■ Obsesif kompulsif bozukluğun nörobiyolojisi <i>Raşit Tükel</i>	76
■ Tanıdan tedaviye travma ve stres ile ilişkili bozuklukların nörobiyolojisi <i>Ejder Akgün Yıldırım, Abdülkadir Sencer Tabakçı</i>	93
■ Madde ile ilişkili bozukluklar ve bağımlılık bozuklukları <i>Berna Diclener Uluğ</i>	107